



FORN VÄNNEN

JOURNAL OF
SWEDISH ANTIQUARIAN
RESEARCH

Geofysik på Mora äng

Larsson, Mats G.

Fornvännen 2013(108):1 s. 58-59

http://kulturarvsdata.se/raa/fornvannen/html/2013_058

Ingår i: samla.raa.se

Kort meddelande

Geofysik på Mora äng

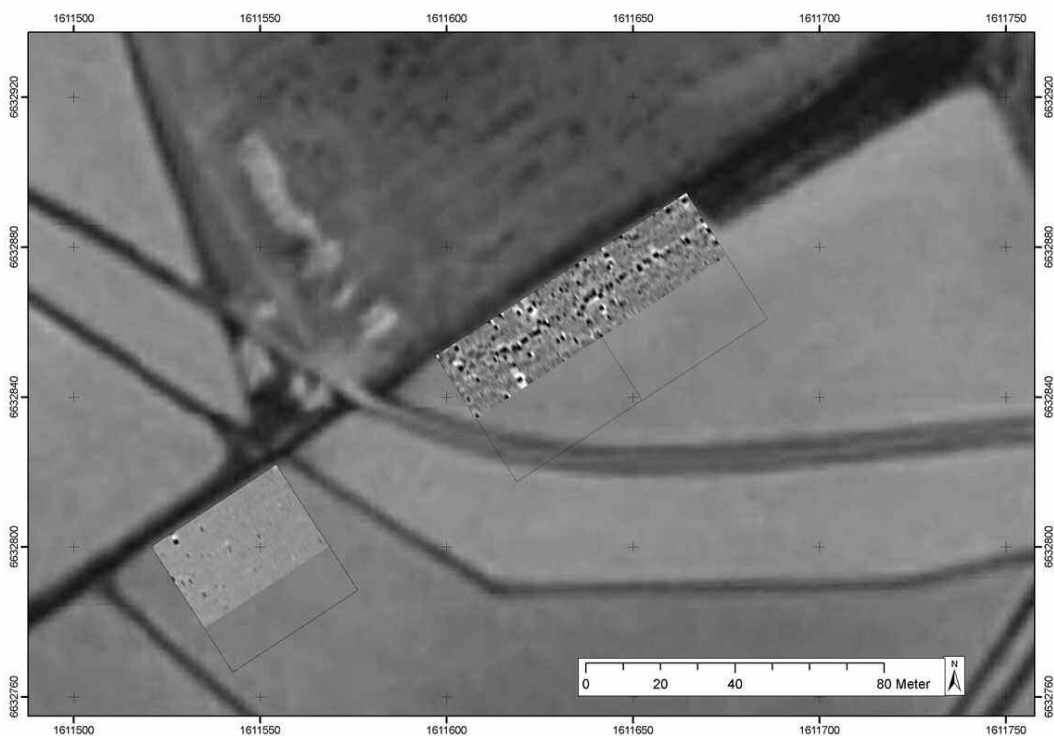


Fig. 1. Magnetometerkartering av området sydväst om stenbanken Raä Lagga 102 vid Storån. Profilavstånd 50 cm, magnetiskt område ± 5 nT. Bild och bearbetning Lars Winroth, Modern arkeologi. –Magnetometry survey of a causeway at Mora äng in Lagga parish, Uppland.

I min uppsats om Mora sten och Mora ting i *Fornvännen* 2010 behandlar jag kortfattat en vallartad upphöjning i åkermarken (Raä Lagga 102) som sträcker sig från Storån och in mot den gamla landsvägen – i dag använd som åkerväg – i nordöstra kanten av Mora äng (s. 297–298).

Sedan uppsatsen skrevs har jag låtit göra magnetometerundersökningar i den långsträckta anläggningens förlängning mot sydväst med hjälp av Lars Winroth, Modern arkeologi, och liksom tidigare i samarbete med Arbetsgruppen Långhundraleden. Undersökningarna gjordes dels i direkt anslutning till anläggningen, dels på en yta omkring 35 m från vägens motsatta sida.

Magnetometerbilden (fig. 1) visade sig vara osedvanligt tydlig. En lång linje med mörkare punkter framträder i förlängningen av anläggningens södra sida och fortsätter omkring 65 meter i samma riktning som denna för att sedan upphöra omkring 25 m från vägen. (Om någon liknande, parallell, linje utgått från anläggningens norra sida går inte att avgöra på grund av ett brett dike här.) Anläggningens sammanlagda längd har därmed uppgått till omkring 145 m. Inga spår syns däremot av någon fortsättning på andra sidan vägen, där magnetometern uppvisade en närmast helt tom yta.

Hur färgningarna på magnetometerbilden

skall tolkas är inte säkert, men det ligger nära till hands att förklara dem som spår efter stolphål, vilket även skulle överensstämma med min tolkning av sektionsritningen från det schakt Oscar Almgren lät gräva genom anläggningen år 1904.

Magnetometerundersökningarna bekräftar därmed en uppgift som Almgren fick av den dåvarande markägaren i samband med sin undersökning, nämligen att anläggningen tidigare sträckt sig nästan ända fram till vägen men att dess sydligaste del blivit bortodlad 25 år tidigare. Däremot ger de inget stöd för Almgrens tanke att det rört sig om en vägbank som haft en fortsättning över hela Mora äng och fram till grannskapet av den nuvarande platsen för Mora stenar.

Jag har i min tidigare uppsats (s. 298) tolkat anläggningen som spår av en forntida brygga som via en vägbank lett från vattnet till den mer väl-dränerade marken kring den gamla landsvä-

gen. Denna tolkning stöds av de nu vunna resultaten, men om färgningarna på magnetometerbilden härrör från stolphål är det möjligt att bryggan fortsatt så gott som ända fram till vägen. Om man från sin båt ville komma till den nuvarande platsen för Mora stenar på andra sidan ängen var man däremot tvungen att klafsas en längre sträcka över den dåtida sankmarken, vilket inte verkar sannolikt. I stället stärks den tolkning jag tidigare framfört: att det var området här ute vid den vendel-/vikingatida strandlinjen (ca 7 m ö.h.) och i närheten av Juthögen som var den betydelsefulla delen av Mora äng då tingen hölls här.

Mats G. Larsson

Bräcksta Guckedal

SE-743 93 Vattholma

m.g.larsson@telia.com